

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Monstris Et Monstrosis, Qvam Mirabilis, Bonvs, Et
Ivstvs, In Mvndo Administrando, Sit Devs, Monstrantibvs**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1647

Capvt VI. Prima moralis monstrorum caussa, vt sint signa Dei, monere, aut sanare volentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51168)

ti; ne ex inopinata nouitate noceat, si quid subito aspexerint, vnde contrahat noxam fœtus. Mihi fœminæ prægnantes non tantùm admonendæ sunt, vt à Comœdijs, pugnis, imaginum curiositate abstineant; sed multò maximè etiam, ne ex fornicatione, adulterijs, incæstu, sacrilega cum cacodæmone consuetudine prægnantes fiant. Quid mirum, si sequitur segetem messis? Qui bonas fruges volunt legere, non debent facere malorum sementem. Tantum ergò abest, vt Deus sit ab istis arguendus, vt ipsi potiùs caussa sint suæ calamitatis, & quidem Physica ac naturalis; longè tamen frequentius caussæ morales intercurrunt.

CAPVT VI.

Prima moralis Monstrorum caussa, vt sint signa Dei, monere, aut sanare volentis.

§. I.

Per Monstra aliquid significari.

Deste ergò impatientiæ pupilli, qui naturæ legem dicitis, & in cælum os ponitis, atque arma in ipsos.

ipſos ſuperos mouetis, quando infantuli vobis adedò informes naſcuntur, vt non homines, ſed abominationes videantur: quibus etiam vulgò fertur, meliùs prouifum fore, ſi in lucem numquã prodiffent. Siquidem, vt *monſtra* non monſtrant tantùm aliquid, ſed etiam ipſa monſtrantur, & velut *oſtenta* oſtenduntur, ſi qui velut Argi nimis oculi; aut tamquam Cyclopes vnoculi; aut, Iani inſtar, bifrontes; aut, ad Cerberi formam, tricipites; vel, vt Hecate, multiformes pariuntur. Putanturque hæc ingens parentum infamia, triftitia amicorum, propinquorum verecundia, naturæ deducus eſſe. *Regula eſt humane nature, vt omnis homo naſcatur duos oculos habens, & quinos digitos*, ait S. Chryſoſtomus (in Matth. 23. hom. 45.) *aliquando tamen vt manifeſtentur opera Dei, naſcitur homo aut ſex digitos habens, aut oculos omninò non habens.* Inter quæ opera eſt diuinæ vindictæ vel præſentis vel impendentis ſignificatio. Siquidem plerumque monſtra aliquid monſtrât, & portenta futurum aliquod malum vel bonum portendunt, (ipſo Cicerone dicente: *Prædictiones & præſenſiones rerum futurarum, quid aliud*

Cic. lib. 2.
denat.
Deor.

20191

aliud deelarant, nisi hominibus ea, qua futura sunt, portendi, prædici, ex quo illa, ostenta, monstra, portenta, prodigia dicuntur?) quando vel ipsi parentes in monstrosa prole, vel alij per alia prodigia instruuntur, vel plectuntur. Immò pœnam sæpe monstra & significant secuturam, & post se, aut secum ipsa non rarò trahunt. Sicut enim benignus Mundi Gubernator, per somnia, per oracula, per Prophetas; ita & per monstra aliaq; prodigia dat metuentibus se significationem, ut fugiant à facie arcus. Quin & improbos, & totas gentes præmonet de futura clade. Sic aiunt, tempore regis Xerxis, vulpem ex equa creatam, dissolutionem regni eius portendisse; tempore Alexandri, ex muliere monstrum natum, quod superiores corporis partes hominis, sed mortuas habuerit; inferiores diuersarum bestiarum, sed viuentes, significans repentinum regis interitum. Superuixerant enim deteriora melioribus. Et hæc quidem apud Ethnicos contigerunt, apud quos itidem neque reges; neque regna, sine diuino nutu, sunt punita. Ne pœna autem inexpectata esset, haud rarò eos monstra præmonuerunt. Quid quòd ipse ma-

Psal. 59. 6.

Vide plura exempla, apud Plin. l. 7. cap. 3.

O

lus

lus dæmon, vt est grauium malorum author, ita nonnunquam etiam cogitur esse corundem vaticinator?

§. II.

Monstrum sub Polycriti forma vaticinans.

Stroz. Ci-
cogna in
theatr.
vniuers.
nat. part.
s. l. 3. c. 1.
& ex eo
Henric.
Kornman-
nus de
mirac.
mortuor.
p. 4. c. 13.

Mirabile est, quod Strozius Cicogna refert de Spiritu incubo, qui Polycriti formâ, *Ætolorum Princeps* creatus esse, & iuuenulam *Locrensem* uxorem duxisse, legitur, cum qua, tribus exactis maritali consuetudine noctibus, subito disparuit, grauidamq; uxorem reliquit, qua postea *Hermaphroditum* monstrum valde partum edidit. Mulieris parentes attoniti monstrum in forum detulerunt, ubi conuocato senatu, vocatisq; aruspibus, deliberatum fuit, quid monstrum illo faciendum esset. Consuluerunt alij, vt partus flamma aboleretur; alij, vt mater cum partu *Ætolorum* finibus exigeretur. Heic Polycritus nigro vestitu amictus repente apparuit, & precibus primum, deinde minis filium reposcit. Recusantibus *Ætolis*, in medium prosiluit, & infantem apprehensum totum deglutivit, capite excepto, statimq; disparuit, *Ætolis* ingenti stupore percussis, & de legatis ad oraculum *Delphicum* mittendis consulentibus. Infantis caput in medio foro iacens loqui coepit, & graui oratio-

oratione magnam cadem prædixit, quæ non multò post secuta est, pralio, inter AEtolos & Acharnanenses, commisso. Habes hîc præfagium & supplicium. Erat enim digna parentibus proles, mulctans pariter, & vaticinans, sed non sine dæmone monstri parente, Dei lictore, & mali nunciatore.

§. III.

Victoriarum amittendarum nuncia monstræ.

Sunt &, apud Valerium Maximum hu-
ius præmonitionis exempla. Nam loquens
de C. Hostilij Mancini vesana perseveran-
tia scribit, ei consuli in Hispaniam ituro hæc
prodigia accidisse. Cùm ab Herculis portu, quò
pedibus pervenerat, navem conscenderet, talis
vox sine ullo auctore ad aures eius pervenit,
Mancine mane. Qua territus, cùm itinere
converso Genuam petisset, & ibi scapham esset
ingressus, anguis eximia magnitudinis visus è
conspectu abiit. Hæc & insuper aliquid de
pullis fugitiuis, concludit tali epiphone-
mate: Ergo numerum prodigiorum numero
calamitatum æquavit, infelici pugna, turpi
fœdere, deditione funesta. Et postea, paulo
infra: Non sinit nos M. Crassus, inter gravis-
simas nostri imperij iacturas numerandus, hoc
loco, de se silentium agere: plurimis & eviden-

Valer:
Max. l. 1.
c. 62. 63.

visimis, ante tantam ruinam, monstrorum
 pulsatus ictibus. Vbi autem ea commemora-
 uit, ita pergit: *Magna hæc prodigia: sed &*
ille clades aliquanto maiores: tot pulcherri-
marum legionum interitus, tam multa signa
hostilibus intercepta manibus, tantum Romana
militia decus barbarorum obtritum equitatu,
optima indolis filij cruore paterni resperfi ocu-
li, corpusq₃ imperatoris inter promiscuas cada-
verum strues, animum ferarumq₃ laniatibus
obiectum. Vellem equidem placidius, sed quod
relatu verum est. Sic dii spreti excandescent:
sic humana consilia castigantur, ubi se calesti-
bus præferunt. Plerumque enim fit, vt pe-
 rituri primùm prudentiam amittant, dein
 sua sapientia nixi consilia salubriora sper-
 nant, quorum ope imminentes sibi cala-
 mitates vitare potuissent; vnde id conse-
 quuntur, vt quod illis accidit, etiam meri-
 tò accidisse videatur, & casus in culpam
 transeat. Atque hæc quidem vel Ethnici
 agnouerunt.

§. IV.

Denique per monstra, ac præsertim per Cometas
de ventura calamitate præmonere.

Eorundem signorum rationem haberi
 vult etiam diuinus Spiritus in litteris sa-
 cris.

eris. Quid enim aliud voluit David celebri illo ac festiuo cantu? *Confitemini Domino, & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius. Cantate ei, & psallite ei: & narrate omnia mirabilia eius, &c. Querite Dominum, & virtutem eius: querite faciem eius semper. Recordamini mirabilium eius, quae fecit: signorum illius, & iudiciorum oris eius.* Quin & ipse Seruator ait: *Erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, pra confusionem sonitus maris & fluctuum.* Vbi & alia complura signa commemorat. Sicut ergo signa illa iudicium vniuersale sunt praenunciatura; ita multis idem clementissimus in hac vita iudex Deus, antè per monstra significat iudicium quoddam peculiare, vt *fugiant à facie arcus.* Antè enim tonat, quàm fulminat, & priùs telum ostendit, quàm mittit. Eiuscemodi signa in caelo, in terris, in omnibus elementis, ac generibus rerum dedit. In caelo quidem stellas nouas, vt omittam Cometas: nam de Cometis futuras clades portendentibus proprium volumen conscribi posset. Thucidides certè, & Plutarchus tradunt, ante cladem Atheniensium in Sicilia, quae accidit Olympiade

1. Paralip
16. 12.

Lue. 21.
25.

Thucid.
1. 6. & Plu-
tarch. in
Nicia.

nonagesima secunda, Euclea Athenis præ-
tore, Cometam in Septemtrione visum es-
se. Significauerat is, & Athenienses vin-
cendos, & Niciam cum alijs interficiendū.
Sed quid hunc Oceanum ingrediar? Visus
à nobis cometa Anno 1618. nonne satis
multas, magnas, & diuturnas Germaniæ
bellicas calamitates portendit? Sed quàm
pauci eius commonitione territi à vitæ
suæ improbitate resilierunt? Expectauimus
vltronei cladem; cuius nunc à Deo finem
feri quotidie optamus, nec tamen ipsi fi-
nem facimus Numinis offendendi. Pœnæ
terminum volumus poni, non delictis: &
clementem cupimus esse illum, quem vide-
mus monentem. Vno verbo, plecti nolu-
mus, dum plecti mereimur; & hostem cu-
pimus à nobis auerruncari, dum nos ipsi
pergimus esse hostes Dei. At, ô quàm bo-
nus est Deus! Alij, quorum vox est, *Dolus
an virtus, quis in hoste requirat?* noctes dies-
que cogitant, qua fraude hostes suos cir-
cumueniant, & occupent imparatos:
Deus, quos vult ferire, signis monstrisque
monet, vt ictum declinent. An non igitur
suamet culpa pereunt, qui moniti non *fu-
giunt à facie arcus?*

§. V.

Ignium monstra clades vaticinantia:

Per elementa quoque monstrosè monitos esse mortales luculentis historijs accepimus. Livio teste, in bello contra Veientes, Manlij prætorium de celo tactum, laceratum fulmine tentorium, eversus focus, arma foedata, ambusta ac intotum contrita: occisus eximius equus, quo in prælijs vti consueuerat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, responderunt, significare castrorum oppugnationem, & clarissimorum virorum interitum. Cum Hetruscis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis consul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interiit. Manlius Consul in clade occubuit, & vallum Romanorum captum est. Ecce vnum fulmen quot tetigit; vnus ignis quot vssit. In Hiera insoliti noctu ignes extitère, interdum fumus velut ex camino reditus est. Quid inde secutum? Mota est plerisque Græciæ locis terra; qui motus Lacedæmonijs in Isthmum procedere cupientibus, & in Atticam iter instituentibus fuerunt impedimento. Adeò non in mili-

Sab. lib. 6.
Ennead. 3

Iulius
Obsequens c.
12, 13, & 14.

O 4

Repu-

Republica per ignes signa dantur. Anno ante Christum natum 460. 461. & 463. antè, quàm ferè Volscorum nomen deletum est, & antè, quàm annus tam hominibus, quàm pecori longè fuit pestilentissimus, cælum ardere visum est plurimo igne, portentaq; alia aut obseruata oculis, aut vanas exterritis ostentauère species, quibus auertendis terroribus, vt post Liuium scribit Iulius Obsequens, in triduum feriæ indictæ: per quod omnia delubra pacem Deum exposcentium virorum, mulierumque turbâ implebantur. Animaduersumque est sapius, ingruente bello, peste, aut terræ motu, aut alia calamitate, proluuium ignis ex Ætna maius manuisse. Mirum est, à vera religione alienos, ne infortunium inuenirent, in fanis suis, & à Dijs falsis auxilium quæsisse; nos autem, quos & Siculi, & alij ignes toties monent, diuinam iram sicut ignem exarsisse, nondum incendia lachrymis extinguere. Sicut enim cælestis iræ ignis impietate accenditur, ita fletu & pœnitentia deletur; immo anteuertitur, ne inualescat. Sed stulti in cachinos proni malunt lachrymis digna facere, quàm lachrymare: quibus dicitur:

Oros. l. 2.
Vinc. l. 4.
cap. 59.

Psal. 88.
47.

aitur: *Va vobis, qui ridetis nunc; quia lugerebitis, & flebitis.* Luc. 6. 25.

§. VI.

Ignis & Aëris alia boni ominis monstra.

Quia autem prodigiorum quoque, quæ secunda acciderant, debita proposito nostro relatio est, siue igni, siue aëri ascribi potest *felicis euentus illa flamma, quæ ex L. Marcij ducis duorum exercituum, quos interitus P. & Cn. Scipionum in Hispania debilitauerat, capite concionantis eluxit. Namq̄ eius aspectu pauidi adhuc milites pristinam recuperare fortitudinem admoniti, octo & triginta millibus hostium cæsis, magnoq̄, numero in potestatem redactis, bina castra Punicis opibus referta ceperunt. Ad ignem quoque & aërem pariter pertinet, quod Plutarchus narrat de Themistocle. Is cum nauali prælio contra Xerxem regem pugnaret, flammam magno lumine ab Euleusine illuxisse; sonitum quoq̄, ac vocem, toto Thriasio agro ad mare usque exauditam esse, velut ex hominibus multis mysticum Iacchum educentibus, scribunt. Ex multitudine verò vocum referri à terra paulatim nebulam, ac in triremes rursus reuerti, decidereq̄, visam. Alij imagines & simulachra affirmarunt ab Ægina apparuisse ar-*

Val. Max.
lib. 1. c. 6,
n. 2.

Plutarch.
in Themistocle.

⊙ 5

matorum

matorum hominum, manusq; pro Græcis at-
tollentium, quos *Æaridas* esse coniecercant, à
quibus ante pugnam precibus & votis implo-
rârant opem. Ac sic Græci, *Themistoclis* atq;
Lycomedis Atheniensis Tetrarchi virtute vi-
ctores contra barbaros facti *Xerxem* fugârunt.

Iul. Ob-
sequens
c. 8.

Ad aërem quoque pertinet, quod *Iulius*
Obsequens refert, silentio noctis ex silua
Arfia ingentem vocem auditam esse, quæ
superstitiosè *Silvani* credita fuerat. Pro-
clamavit autem, vicisse bello Romanum.
Potuit Angelus Romanorum fuisse. Sic in
igne, sic in aëre Deus mirabilia facit.

§. VII.

Aquarum prodigia.

Neque in aëre duntaxat, sed in ceteris
quoque rebus. Ille enim est, qui olim di-
xit: *Extendam manum meam, & percutiam*
Ægyptum in cunctis mirabilibus meis. Qua-
re, sicut *Pharaonem* tunc etiam in aquarû
prodigijs monuit, ita sæpius postea, &
alios per aquas prodigiosas erudiuit; li-
cet nonnulli superstitionibus diuina sub-
inde monita inquinârint. *Hippocrates*, cùm
tyrannus *Athenis* esset, hostiamq; immolasset,
ahena, ut imposita erant, plena, & carne, &
aqua absq; igne efferbuerant, ita ut aqua re-
undaret.

Exod. 3.
20.

Herodot.
lib. 1.

dunderet. Quod portentum conspicatus Chilon Lacedæmonius, qui fortè aderat, suavit ei, primum ne uxorem facundam duceret domum, secundo loco, si uxorem haberet, eijceret, & si quidem ex ea filium sustulisset, abdicaret. Vereor ne in hac aqua sine ignibus ebulliente Orcinum potius infuerit, quàm diuinum portentum, cum neque interpretatio eius fuerit diuina. Quare ad aliud aquaticum prodigium me confero, ex Dionysio Halicarnasseo sumtum. Quo tempore quinquaginta peditum millia, duodeuiginti equitum, vno tempore, barbari in armis haberunt, Cumarum ciues à Daunijs, Umbris, & alijs circumiectis gentibus oppugnati viderunt Vulturum & Clanium, amnes hostium castra præterlabentes, retro cursum suum flexisse; eoque miraculo Cumani in spem bene gerendæ rei erecti fretique locorum opportunitate, in pugnam egressi immensum exercitum profli-gauerunt. Iterata sunt hæc olim aquarum miracula, vt & Ægyptij in mari rubro vincerentur; & non tantum per flumina, sed etiam per maria Israëlitæ siccis pedibus transirent. Cedunt enim ad Dei imperium aquæ, & succedunt. *Cum bello acri & di-*

Dionysii
Halicarnasensis
lib. 7.

Val. Max.
lib. 1. c. 61
n. 3.

turno

turno Veientes à Romanis intra maria compulsi, capi non possent; eaq; mora non minus obsidentibus, quàm obsessis intolerabilis videretur, exoptata victoria iter miro prodigio dii immortales patefecerunt: ait Valerius Maximus. Subitò enim Albanus lacus, neque caelestibus imbris auctus, neque inundatione ullius amnis adiutus solitum stagni modum excessit. Ita obsessi diuinitus muniti videbantur. Sed opem in contrarium traxit ars Stygia. Nam eius rei explorande gratia legati ad Delphicum oraculum missi retulerunt, praecipere sortibus, ut aquam lacus eius emissam, per agros diffunderent. Sic enim Veios in potestatem populi Romani venturos. Quod prius, quàm legati renunciarent, aruspex Veientium à milite nostro (quia domestici interpretes decurrant) raptus, & in castra perlatum, dixerat. Ergo senatus duplici predictione monitus, eodem panè tempore, & religioni paruit, & hostium urbe potitus est. Hæc Valerius, quæ etsi aruspicina, & oraculum falsi Numinis contaminet, contigisse tamen per aquas plus nimio credibile est; cum paria, à Valerio Maximo recensita, ut de aqua, quæ apud Cerites sanguine commixta fluxit,

S. August. confirmet D. Augustianus, qui ait, etiam

tum

tum natos infantes de uteris matrum quedam lib. 4. de
verba clamasse: volasse serpentes, feminas (& ciu. Dei.
gallinas, ut homines) in masculum sexum fuisse
conuersas. Et quis dubitet, aquis mirabilia,
in signum diuini vel fauoris, vel furoris
contigisse? Nonne nos ipsi, in vltimis Co-
mitijs Ratisponensibus Anno 1641. cele-
bratis coram experti sumus, omnibus pro-
digium, immò miraculum agnoscentibus,
Danubium, vna repente nocte, glacie re-
soluta, fluxisse, transitumq; Panierio & co-
pijs illius negasse; quæ repentinæ aduene-
rant, & panè totius imperij legatos, vnà
cum optimo Cæsare Ferdinando III. op-
presserant imparatos? Ne Danubium igi-
tur transirent, congelatum ex aquis pontè
illis Deus subduxit, aquas obiecit, & vnà
glaciem ac consilia hostium dissoluit.

§. VIII.

Terrarum monstra.

De signis, per terræ motum, mutatio-
nesque editis, est passim ex authoribus oc-
casio intelligendi. M. Tullius ad aruspi-
cinæ rationem refert, quæ Tages quidam
dicitur in agro Tarquinensi, cum terram
araret, & sulcus altiùs impressus esset, vo-
ce repentinè existente, audiuisse. Sed sæpe
vox

Cic. de
diuin.

vox aliud monuit, aliud auditor intellexit. Quid tonitrua de cælo, quid terræ tremebundæ mugitus aliud significant, quàm vt iram Dei fugiamus? Vt enim homini, qui Conditori suo seruit, seruiunt omnia; ita eidem exorbitanti omnia minitantur. *Omnis enim creatura ad suum genus ab initio resfigurabatur, deseruiens tuis preceptis, ut pueri tui custodirentur illasi. Nam nubes castra eorum obumbrabat, & ex aqua, quæ ante erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo nimio: per quem omnis natio transiit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monstra.* Sed quia huc pertinent omnia monstra terrarum, sapius à nobis attingenda, compendio locus esto.

§. IX.

Lapidum & metallorum Monstra.

Præcipue admirationis etiam illa prodigia, quæ, Romæ, inter initia motusq̄ bellorum acciderunt, inter quæ fuit, in Piceno lapidibus pluuisse. In Gallia lupum vigiliè vagina gladium abstulisse. In Sicilia scuta duo sanguinem sudasse. Sed nihil est supra lapides illos circiter 1200. qui magno omnium stupore,

Val. Max.

lib. 1. c. 6.

n. 5.

stupore, in agro fluuio Abduæ contermino, è cælo ceciderunt. Ex illis enim, vt Cardanus de rerum varietatæ scribit, vnus 120. pondo, alius sexaginta, delati fuerunt ad regis Gallorum satrapas, & pro miraculo habiti sunt. Color eorum ferrugineus, durities eximia, odor sulphureus. Præcesserat in cælo ignis ingens horâ tertiâ. Decidentium lapidum strepitus hora quinta exauditus, vt mirum sit, horis duabus, tantam molem in aëre sustineri potuisse. Intra viginti menses pulsi Mediolano Galli. Triennio post reuersi variâ prius fortunâ, inde iterum acti, ad excidium profligati. Vrbs Mediolanensium, in cuius finibus ceciderant lapides, vectigalibus, incendio, fame, obsidione, peste nunquam grauius vexata. Atque hi lapides Anno salutis 1510. lapsi sunt è nubibus, priora autem illa portenta lapidum, & gladij, per lupum è vagina educti, P. Volumnio, Ser. Sulpicio Coss. contigerunt. Ita & in lapidibus, & in metallis signa habita sunt. Sed in metallis alia quoque edita leguntur. *Clitodemus omnium, quotquot Atheniensium res paruas descripserunt antiquissimus, in Attica historia inquit; cùm*

Pausan.
l. 10.
Athe-

Athenienses classem iam Siciliam versus in-
struxissent, infinitam cornuorum multitudinem
pronolasse Delphos, & mutilasse simulachri
partes, aurumq; ab eo rostris detraxisse. Ad-
dit idem, hastam fregisse cornos & noctuas, &
quidquid ad imitationem fructuum autum-
nalium erat ad palmam effictum. Mira vel
monstra, vel miracula, vel vtraque simul
in metallis futura significantibus recen-
sentur. Gaspar Ens refert, de Comitibus
Westerburgijs, qui arcem habuerunt, non
procul à Rheno, edito loco impositam. Il-
li aliquando, ob pestem inibi grassantem
aliò concesserant. Non multò post tamen
redierunt. Dum in arcem ascendunt, ecce
malleus horologij pro tertia aut quarta
hora pomeridiana, sponte vndecim icti-
bus exsonat. Mirantur omnes insolitum
errorem; hospites causam exquirunt ab
arcis custode, qui ait, nullam se eiusce rei
causam scire:; horologium quidem com-
plusculis diebus à nemine tactum. Quid
fit? recrudescit mox pestis, & comites vnà
cum ijs, qui redierant, tot numero, quot
æ Campanum sonitu suoapte indicauerat,
interemit. Frequentiùs hoc prodigij ge-
nus accidit, vt de ventura homines mortis
 hora

Gaspar
Ens. l. 4.
Pausilip.

Matth. 24
24.

hōra simili iudicio admoneantur; adeò bonus Deus non solum verbis prædixit, docuitque, se more furis venturum; sed insuper quibusdam, ne lauernionis instar, sed vt præscitus veniat, etiam dignatur aduentum suum significare; ita nulla illis est excusatio, qui deprehenduntur imparati & dormientes. Quin eiusdem authoris testimonio, in Aragonia æs quoddam est Campanum, quod *Campanam miraculosam* vocant, non procul à Villila. Hoc æs in turri quadam colli impositum pendet, circuitu ad X. vlnas complexum, sua sponte, id est, nullis hominum manibus, nullo vento, nullo terræ motu, alteriusue sub aspectum cadentis rei impulsu, sonat; raro tamen. Animaduersum est, eum sonum, semper aliquid magni portendere. Factum id aiunt, paulo antè, quàm Sebastianus Lusitaniæ rex expeditionem in Africam suscepisset. Item, cùm Alfonso rex Aragoniæ numeroso instructus exercitu in Italiam profectus Neapolitanum regnum occupasset: itemque sub excessum Caroli V. Imp: vt & in periculoso morbo Philippi II. regis, nec non in morte Annæ reginæ. Quin etiam aiunt, Anno 1610. 13. die

P

Quin-

Quintilis vsque ad 24. sonitum eius de die in diem, per interualla auditum esse. Nimirum quemadmodum in domibus Religiosorum, ad dormiendum & vigilandum, ad orandum & cantandum æris pulsu signum solet dari, vt omnia ordine fiant, neque quidquam, quod ad disciplinam pertinet, negligatur; & quemadmodum in vrbibus tinnitu sonituq; æris mortales ad templum conuocantur; ita & Deus subinde in vnuerso orbe commouet homines, vt excubent, & officio suo non desint. Ne-

Pfal. 150. *que sine caussa dictum est: Laudate eum in cymbalis benesonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis.*

§. X.

Plantarum fausta & infausta monstra.

Plin. l. 6.
nat. hist.
cap. 32.

In plantis quoq; monstra euenire plures testantur. Nam est in exemplis, arbores & sine tempestate, vllâne caussa alia, quam prodigij cecidisse multas, ac sua sponte resurrexisse. Factum hoc populi Rom. Quiritibus ostentum Cimbricis bellis Nuceria in luco Iunonis, ulmo, postquam etiam cacumen amputatum erat, quoniam in aram ipsam procumbebat, restituta sponte, ita vt protinus floret. A quo deinde tempore maiestas populi

Rom:

Rom. resurrexit, qua antè vastata cladibus fuerat. Memoratur hoc idem factum & in Philippis, salice procidua atq; detruncata: & Stagiris in musao populo alba. Omnia fausti ominis. Sed maxime mirum Antandri plantanus etiam circumdolatis lateribus restibilis sponte facta, vitæq; reddita, longitudine XV. cubitorum, crassitudine quatuor vlnarum.

Quin etiam, vt Dionysius & Herodotus memorant, Laodiceæ aduentu Xerxis plantanus in oleam mutata est. Fuit in his arborum monstris virorum fortium quædã imago, qui etiam apud Isaiam vocantur plantatio Domini ad glorificandum. Ac, ne re-

rum felicium duntaxat, in plantis, monstra gigni existimentur, refert Valerius, metentibus, apud Antium, cruentas spicas in corbem cecidisse; significabatur scilicet, multum sanguinis, instante bello, faciendum, & plurimos mortales fatali falce,

merendos. Quippe etiam hoc in plantis portenditur. Siquidem omnis plantatio, quam non plantauit Pater cælestis, eradicabitur. Talem eradicationem etiam portendit fraxinus, quam Anno 1592. Emblicæ in collegio F.F. Hieronymianorum,

tempestas fregit. Eius enim truncum vbi

Dionyſ.
lib. 9. He-
rodot. l. 7.
& 8.

Isa. 61. 3.

Val. Max.
lib. 1. c. 6.
n. 5.

Matth. 15.
13. Ianso.
t. 1. lib. 5.
Mercurij Gallo
belg. pag.

355.

Collegij procurator excindi, & in frustra secari iussit, in singulis incisionibus tota militum agmina expressa apparuerunt; inter quos tympanotribæ, signiferi, ductores alijsque milites Borussorum & Polonorum more amicti non aliter, quam si ex industria depicti essent, conspiciebantur. Terra olim Cadmea segete hastatos genuisse fingebatur, quis miretur nunc ubique bella geri, si nobis milites in arboribus crescunt? Et sanè hi de plantis milites lignei, veros post se milites traxerunt. Nec fabula est de his ligneis militibus, Petrus enim Huestius partes ligni illius ostendit & oculos, quibus plurimum credimus, testes adhibuit.

§. XI.

Auium exoticarum monstra.

Si ad animalia veniamus, copia numero caret. Et auium quidem vel auspicia, vel auguria, suo iure remittimus ad superstiosos. Arcesilao regnum tenente, candidus coruus apparuit, de quo graue responsum ferebatur. Et mox ad Democratiam status ciuitatis recidit; Bessus cum ad Hesperidas decessisset, occisus est. Faustior coruo albo fuit Onacrotalus, auis cygno multò

Herodot.
lib. 4.

multò maior: quam Culmannus Geppin-
genſis ſcribit, in omnibus expeditionibus,
circa An. 1509. Maximiliano Romano-
rum regi præceſſiſſe, ac caſtris quaſi lo-
cum ſignaffe. Quamobrem ea auis man-
ſuetiſſima in aula Cæſaris, quam ipſa ſibi
viſa eſt elegiſſe, boni ominis ſpe, debito
victu, multis annis, ſuſtentata eſt. Viſa
eſt etiam eadem à pluribus Mechliniæ at-
tenta. Poſſet hîc recenſeri auis in Hispa-
nia in vrbe Ambgenita, Anno Seruatoris
1628. plumbeis glandibus deiecta, & Co-
miti, Schafgotio miſſa, viginti ſeptem pe-
des longa: quæ in fronte oculum huma-
num, caput autem bouinum habuit, & ve-
rò etiam bouis inſtar mugijt. Ceterùm in
vicem aurium flaccidarum alæ depende-
bant; vertici cornuta vitta, tergo tuber te-
ſtudineum, pectori lorica, & his aſperi
aculei, caudæ gemini enſes, collo monile
carneum, corallio haud abſimile, muni-
men addiderunt. Hæc, & plura de hac aue
poſſent hîc recenſeri ex Mercurio Germa-
nico Valentini Piſtoris, ſed litteræ, & alia
non me ſinunt conijcere, quid ſiniſtri
monſtrum hoc portenderit. Quanquam
enim quiſpiam rectè dixerit: *Væ mihi quia*

Culman:
in epistolâ
ad Geſne-
rum,

Mercur.
German.
Valentini
Piſtoris
in Seme-
ſtri Anno
1628. &
An. 1629.

Iſa. 6. 5.

tacui, præstat tamen etiam subinde filere,
quàm ingratijs aliorum diuinare.

§. XII.

Apum, formicarum, aliq̄, monstra infantium faustorum præfagia.

Val. Max.
lib. I, c. 6.
n. 3. Ex-
tern.

Volucris adiungi possunt & apes
Platonis, quæ, vt historicus ait, æternæ
felicitatis indices extiterunt, dormientis in-
cunis paruuli labellis mel inferendo. Quare
audita, prodigiorum interpretes singularem
eloquijs suauitatem ore eius emanaturã dixe-
runt. At mihi quidem illa apes non montem
Hymettum thymi flore redolentem; sed Musarum
Heliconios colles omni genere doctrina vi-
rentes, dearum instinctu depasta, maximo
ingenio dulcissima alimenta summa eloquentia
instillasse videntur. Quod ostentum etiam
euenit Ambrosio, qui non alia de causa
pingitur alueari appposito insignis, quàm
quòd ad os illius adhuc infantis apum exa-
men aduolârit, iam tum mellei oris dul-
cedinem libantes. Quod omen in futuro
tam sancto viro eò dignius credibiliusque
extitit, quia vel apud Ethnicos paria con-
tigerunt. Mida enim etiam, cuius imperio
Phrygia fuit subiecta, puero dormienti formi-
ca in os grana tritici congesserunt. Parentibus
deinde

Idem Va-
ler. loc.
cit.

deinde eius, quorsum prodigium tenderet, explorantibus, augures responderunt, Omnium illum mortalium futurum ditissimum. Nec vana predictio extitit; nam Midas cunctosum panem regum opes abundantia pecunie antecessit: infantiaque, incunabula utili deorum munere donata, onustis auro atque argento gazis pensavit. Omittam hinc L. Sullae & Hostilij Mancini, itemque Ti. Gracchi & Tarquinij Superbi, nec non Cræsi, ominosos magis, quam monstrosos angues: vera monstra futuri nuncia percurram.

§. XIII.

Quadrupedum & loquentium bestiarum monstra.

Coi dicunt, in pascuis Nicippi tyranni, quem peperisse: Peperisse autem non agnum, nec agnam, sed leonem. Atque id Nicippo, qui tum privatam adhuc vitam agebat, futuram tyrannidem portendisse. Ita quidem scribit Ælianus. In exercitu Xerxis, quem adversus Graciam contraxerat, equa partu leporem editum constat, eodem montem Athon vix tandem transgresso. Quo genere monstri tanti apparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus, terram pedestri operuerat exercitu, ut fugax animal, pauido regressu

Idem &
Herodotus
lib. 1.

Ælian.
lib. 1. va-
riar. c. 29.

Val. Max.
l. 1. c. 6.
n. 1. ex-
tern. &
Herodot.
lib. 7.

regnum suum repetere est coactus. Bestias quoque locutas supra diximus. Et caussam fuisse grauem necesse est, quæ bestiis linguam soluit. Nimirum, more Fæcialium, bella Romanis indixerunt P. Volumnio, & Seruio Sulpicio Coss. *Bos namq; mugitu in sermonem humanũ conuerso nouitate monstri audientium animos exterruit*; quod Orosij supputatione an. 202. ab vrbe condita contigit: quanquam id etiam alias dicatur contigisse. Enimuerò & canes legimus locutuleios esse factos. Ita enim scribit Plutarchus, *Cimon Atheniensis, cum suos, contra Cyprios, aut Egyptios, pararet milites, & iam in littore maris constitissent, copia, horrenda illi species oblata est. Vidit enim canem quendam lacesbitum latrare, & inter latrandũ vera humana voce uti. Astyphilus igitur Possidoniates vir vaticini peritus, eiq; familiaris, mortem, ait, hanc sibi speciem præfagire.* Quod etiam Mauritio Imperatori equus repente collapsus præfagijt, vt paulò post docebo.

Plutarah.
in Cimo-
ne.

§. XIV.

Præfaga hominum monstra.

Sed humana monstra præcipuè hunc sibi locum vendicant. Nam illa, vt sunt præci-

præcipua, ita & maximè valent ad aliquid significandum. *Filius Croesi regis cum iam, per ætatem fari posset, inquit Gellius, infans erat; & cum iam multum adoleuisset, item nihil fari quibat. Mutus adeo & elinguis diu habitus est. Cum verò in patrem eius bello magno victum, & vrbe in qua erat, capta, hostis gladio deducto, regem esse ignorans inuaderet: diduxit adolescens os clamare nitens, eoq; nisu & impetu spiritus, vitium nodumq; lingua rupit: planeq; articulatè locutus est, clamans in hostem, ne rex Cræsus occideretur. Tum & hostis gladium reduxit, & rex vita donatus est, & adolescens loqui prorsum deinceps incoepit. Herodotus in historijs huius memoria scriptor est, eiusq; verba sunt, quæ prima dixisse filium Cræsi refert: Ἀνθρώπος μὴ κτεῖνε χρῆσόν. Hæc Gellius. At Plinius longè aliter hanc historiam refert, simulque quid significârit hoc prodigium indicat his verbis. *Semestris locutus est Cræsi filius in crepundys: quo prodigio totum id concidit regnum. Lati igitur monstri fuit tristis exitus. S. Augustinus ipse testatur, vidisse se, gigantèam mulierem Romæ, ad quam spectandam mirabilis fiebat vndequaq; concursus, cum tamen parentes eius reliquis**

A Gellius
l. 5. Noct.
cap. 9.

Plin. lib.
11. Nat.
hist. c. 51.

S. Augu-
stinus lib.
15. de ci-
uit. c. 23.

hominibus æquarentur : paulò autem pòst excidium vr̄bis esse subsecutum. SURIUS, cùm terribile illud monstrum Anno 1512.

Supra c.
1. §. 2.
Sur. An.
1512. de
reb. in or-
be gestis.

Rauennæ visum, quod suprâ exscripsimus, retulisset, addidit: *Interpretationem quidam eiusmodi esse voluerunt. Superbiam, leuitatem, virtutum inopiam, Sodomiticam labem, amorem rerum labentium, Dei obliuionem, inexplabilem auaritiam, Gallico flagello castigatum iri. Quod & factum est. Eodem enim anno Gallorum rex Ludonicus, rupto cum Pontifice & Maximiliano fœdere, Rauennam obsedit: & tandem deditione receptam vr̄bem, contra fidem datam, diripuit, & magna elade affecit. Imperante quoque Constantino, legimus editum infantem ore gemino, dentibus binis, & barba, oculis quatuor, auriculis duabus quidem, sed breuissimis. Qui partus, inquit Marcellinus, Remp. in statum reclinatum deformem planè portendebat. Quin & Mauritio Tiberio Imperatori ortum monstrum intericum denunciauit, vt videre est in historia Theophylacti Simocattæ ex præfecti. Satellitibus enim ad eius tabernaculum, pro eo ac decebat, excubias ducentibus, una muliercula partus cruciata doloribus, clarifonas voces iterum*

Theoph.
Simoc.
lib. 6. c. 1.
& 2. hist.
Mauritia-
næ.

rum

rum ac sapius effudit. Egre ditur de excubitoribus, qui feminam tam absongo clamore prohibeat. Ubi domunculam intravit, causamq; vociferationis exquisivit, illa partu soluitur. Is natura piaculum erat: puer nempe sine oculis, sine palpebris, sine supercilys, sine manibus, sine brachijs, peregrinum quiddam, & informe. Ad coxendices praterea cauda piscis agnata visebatur. Spectaculi huius formâ, & modo lustrato, satelles parentes ipsos cum puero ad Imperatorem deducit. Qui portento conspecto, parentibus interrogatis, unde id haberent, ubi causam nullam attulerunt, spectare desinit, quod natum erat, interfici iubet. Ita monstri mater absoluitur, & infans gladio conciditur. Die altero Imp. Enatum (loci nomen est) cum exercitu transit; emensisq; duabus parasangis, castra vallo communit. Tum, de eius equis nobilissimus, & aureis ornamentis decorus collabitur, ruptoq; ventre confestim extinguitur. Ex omnibus hisce presagijs Imp. infausa & peratrocia sibi in posterum presensiens, & presentibus terrefactus, ob metum futurorum in mœstitudine haud mediocri versabatur, &c. Recentius quoddam portentum futurarum calamitatum prænuncium memorabo. Anno 1533. postquã die 17. Iulij

Iulij

Iustin.
Gob-ler.
lib. 2. de
reb. gestis
Lubecen.

Iulij Cometes longa cauda visus indigitavit, sequenti anno, pacificum illum, & omnibus modis laudandum regem Fride-ricum fatis sublatum iri, memorabile quid- dam accidit, quod Iustinus Goblerus nar- rat. Mortuo rege, corpus eius, de more, balsamo perunctum & amomo delibutum picatæque sandapilæ inclusum fuit. Fere- tro ita vndiq; obturato, vt ne aër quidem, aut mortalis odor inde posset expirare, cadauer tamen adeò cœpit sanguinare, vt defluentem inde cruorem subiectis vasis necessum fuerit excipere. Hæc cum præ- ter naturam, in corpore mortui, & ex- succis membris contingerent, illico omnes censuerunt, Deum tam manifesto signo aliquid velle portendere. Et rectè censue- runt. Lubeci enim, & in aditis partibus, bella ac seditiones, aliæq; alibi grauissimæ calamitates extiterunt. Quippe eodē præ- terea anno in Hungariam & Austriam

Val. Max.
l. 1. cap. 6.
n. 12.

Turcarum tyrannus irrupit. Henricus octauus Angliæ Rex Caroli V. Imp. Ro- mani nouercam repudiauit, consiliariosq; aliquot factum dissuadentes capite mul- tavit. *Quibus apparet, celestium numen, & Cesaris gloria fanisse, & populi errorem, (aut peccata) inhibere voluisse.* §. XV.

§ XV.

*Quanta sit Dei bonitas homines, per monstra
præmonentis?*

Itaque, peccantibus hominibus, finit
Deus etiam naturam peccare, ut de clade
futura cogitantes animadvertant, quan-
tum ab eorum sceleribus Author naturæ
abhorreat, qui monstris maximis ostendit,
nihil esse tam monstrosum, quam pecca-
tum. Sed & bonitatem suam immensam
declarat. Ex benevolentia enim nuncium
præmittit, ne veniat inopinatus. Præco-
gitatum malum minus offendit; & ictum,
quem prævidemus, commodius excipimus.
Immò longè facilius declinamus. Idcirco
monstra præcedunt, ut signum sint rei ali-
cuius gravis secuturæ; eam quia consul-
tius est auertere, quam expectare, clemens
providentia est, præmonere secuturam.
Sic equis non in ipso cursu, aut præcipitio,
sed antè fræna iniiciuntur. Quanti passim
fiunt vaticinia? quanta olim in æstima-
tione fuerunt Sibyllarum oracula? Nonnè
beneficij magni loco recensuit rex David:
Incerta, & occulta sapientia tua manifestasti Psal. 50. 3.
mibi? Numquid ipse Deus, in amoris te-
stimonium, dixit; *Num celare potero.* Abra- Gen. 18. 17
ham,

Gen. 9. 16.

ham, qua gesturus sum? Denique nonne amoris signum fuit, quando illa voce Patriarcham consolatus est: *Eritq; arcus in nubibus, & videbo illum, & recordabor foederis sempiterni, quod pactum est inter Deum & omnem animam uiuentem?* Cùm ergo plerumq; Mundi Gubernator etiam monstris aliquid significare soleat, sine optimo ea in mundum inducit. Perea enim hominibus loquitur, præcauet, vaticinatur. Qui illum timent, qui filij sunt morigeri, faciem eius præoccupant in confessione. Vident enim atque intelligunt, quò radius eat, & ad quem scopum diuinus digitus intendatur. Quare vel se præparant ad cælestem iram fortiùs excipiendam, vel citiùs anteuertendam. Lippientibus oculis vel sine fructu, vel non sine molestia lumen admouetur. Qui si aliud nihil è monstris discere vellent, saltem possent in illis æternæ prouidentiae signa agnoscere. *Idoneum, opinor, testimonium diuinitatis, veritas diuinationis,* ait Tertullianus. *Hinc igitur apud nos futurorum quoque fides tuta est, iam scilicet probatorum, quia cum illis, qua quotidie probantur, prædicebantur.* Enimuerò, si rectè calculum ducimus,

Tertull.
in Apo-
log. ad
uerf.
gent. c. 20

imus,

eimus, & iudicia Numinis attentius confi-
 deramus, tanta illius est bonitas, vt nun-
 quam feriat, nisi pramonitos. Etsi enim
 minetur impijs *repentinam calamitatem* & Prou. 10
interitum quasi tempestatem, tamen eos do- 27
 cet cauere: dum enim minatur, monet. Et
 disertè perspicueque ipse Seruator: *At.* Luc. 21.
tendite, inquit, vobis, ne fortè grauentur cor- 34
da vestra in crapula, & ebrietate, & curis hu-
ius vitæ: & superueniat in vos repentina dies
illa: tanquam laqueus enim superueniet in om-
nes, qui sedent super faciem omnis terra. Vi-
gilate itaque omni tempore, orantes, vt digni
habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt,
& stare ante Filium hominis. Et adhuc cla-
 riùs: *Vigilate ergo (nescitis enim quando Do-* Marc. 13.
minus domus veniat: serò, an media nocte, 36
an galli cantu, an manè) ne cùm venerit re-
pentè inueniat vos dormientes. Quod autem
vobis dico, omnibus dico: Vigilate. Si omni-
 bus dicit, ergo omnes monet: nullum
 igitur, nisi pramonitum, ferit. Quanquam
 non illis duntaxat verbis monet. Monet
 mille modis; inter quos est etiam vnus
 iste per monstra. Qua de caussa ita scri-
 bit ad Gentes Tertullianus: *Quidquid agi-* Tertull.
tur, prænunciabatur; quidquid videtur, au- loc. cit.
diebatur.

diebatur. Quòd terra vorant vrbes, quòd insulas maria fraudant, quòd externa atque interna bella dilaniant, quòd regnis regna compulsant, quòd fames & lues, & locales quæque clades, & frequentia plerumque mortium vastant; quòd humiles sublimitate, sublimes humilitate mutantur; quòd iustitia rarefcit, & iniquitas increbrescit, bonarum omnium disciplinarum cura torpescit; quòd etiam officia temporum, & elementorum munia exorbitant; quòd & MONSTRIS & portentis naturalium forma turbatur, prouidenter scripta sunt. Dum patimur, leguntur; dum recognoscimus, probantur. Ita diuina sapientia non tantùm clades per monstra, sed ipsa etiam monstra per vaticinia prædixit.

